

Fra fagkonsulent

Af Anna Holm Grønlund, fagkonsulent i engelsk for stx og hf

Kære engelskollega

I skrivende stund er vi netop på den anden side af en helt sikkert tiltrængt efterårsferie. De første måneder er som regel travle med nye klasser, introaktiviteter, studieretningsafklaring osv. Set fra min stol har de forgangne måneder også været begivenhedsrige. Noget af det, der fylder i vores alles hverdag er jo digitalisering og konkret ChatGPT og kunstig intelligens i det hele taget. Dette er fokus på året FIP-konferencer, som jeg vil komme ind på nedenfor. Jeg vil også redegøre for nogle af de vigtigste ting at huske i forbindelse med de større skriftlige opgaver, SRP og SSO, og i den forbindelse brug af hjælpemidler som ChatGPT. Desuden vil jeg fortælle om vores fagdidaktiske kursus og afslutte med en opfordring til at melde sig som skriftlig censor.

FIP

Det overordnede tema for alle FIP-kurser i alle fag er i år "Digital og teknologisk dannelse", hvorfor det indledende programpunkt på alle FIP i engelsk handler om, hvordan vi kan ruste eleverne til den digitale virkelighed og til at bruge de teknologiske muligheder, som AI giver, konstruktivt og fagligt forsvarligt. Programpunktet varetages af Lars Ulrik Tarmbjerg-Ravn, som er lektor på Odense Tekniske Gymnasium i engelsk og dansk, lærebogsforfatter og mangeårigt medlem af opgavekommissionen i engelsk på htx, i samarbejde med Claus Scheuer-Larsen, der også er ansat på Odense Tekniske Gymnasium i Kommunikation og It samt mediefag. Claus er den ene af de to eksperter bag siden *Viden.AI*.

Efter frokost vil vi på FIP for stx koncentrere os om mundtlighed i undervisningen og om, hvordan vi får de såkaldte "tavse elever" i tale, en problemstilling der fylder mere og mere i vores undervisningspraksis. Programpunktet er kombineret oplæg og workshop, og for det står Trine Bierregaard, lektor i engelsk, tysk og dansk ved Viborg Gymnasium og master i gymnasiepædagogik samt tidligere underviser på teoretisk pædagogikum. Herefter er der et opdelt programpunkt, hvor man kan vælge sig ind på enten en workshop med fokus på videndeling om SRP-opgaveformuleringer eller én, hvor der arbejdes med bedømmelse af skriftlige opgavebesvarelser. I den forbindelse skal jeg minde om, at man som deltager skal tilmelde sig den workshop, man ønsker. Det gøres via programmet, som findes på GL-e's hjemmeside:

<https://www.gl.org/GLE/Sider/FIP-kurser-tilmelding.aspxorg>.

På FIP for hf tager vi fat i et emne, der er særdeles relevant på især hf, nemlig hvordan vi håndterer de elever og kursister, som har store vanskeligheder i engelsk, herunder ordblindhed, øvrige skriftsproglige udfordringer eller andet, som hæmmer deres engelskfaglige kompetencer. Lone Jøhnk, som er lektor i engelsk og psykologi samt læsevejleder på HF&VUC Nord, fagdidaktisk underviser og tidligere formand for Læsevejlederforeningen varetager programpunktet og afholder oplæg samt workshop. Efter dette vil der være mulighed for vidensdeling af forløb i stilladsede workshops.

Årets stx-kurser løber af stablen den 31. januar og den 7. februar på hhv. Rysensteen Gymnasium og Skanderborg Gymnasium, mens hf-kurset ligger 13. marts og afholdes midt i landet – på Nyborg Gymnasium.

Jeg glæder mig til at se jer og håber som altid, at I vil være med til at fylde kurserne og bidrage til den faglige diskussion og videndeling. Kursusprogrammerne findes allerede på GL's hjemmeside. Det er også her, I tilmelder jer, og der er stadig plads på kurserne.

Nyt fagdidaktisk kursus

Figur 1: Billede af kandidater på fagdidaktisk kursus i engelsk

For anden gang gennemførte vi i år det fagdidaktiske kursus i engelsk (LIF) med kandidater fra alle de gymnasiale ungdomsuddannelser. Det betød, at kurset havde deltagelse af engagerede og dygtige engelsklærere på tværs af stx, hf, hhx, htx og eux. Kurset fandt sted i Svendborg den 18. – 20. september, og det var en stor succes. Kandidaterne kunne drage nytte af sparring på tværs af uddannelser og skoleformer og fik masser med hjem, ikke kun fra de tre dygtige fagdidaktiske undervisere, men også fra særdeles kompetente eksterne oplægsholdere, repræsentanter fra de faglige foreninger og tidligere kandidater, som fortalte om deres egne erfaringer fra deres forløb.

Kandidaterne fik på kurset endvidere mulighed for at tænke over deres fagdidaktiske projekt og eventuelle aktionslæringstiltag i den forbindelse, og der blev også talt ind i emner til årets teo.pæd-opgave, som skrives i foråret. Temaerne er "Undersøgende undervisning" og "Mangfoldighed og læring i fag". Du kan læse mere om dem her:

https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/idmu/uddannelse/paedagogikum/praktisk_information/proeven

Der genereres både i arbejdet med teo.pæd, det fagdidaktiske projekt og på det fagdidaktiske kursus megen viden, så jeg vil opfordre til, at man drager fordel af de dygtige kandidater hjemme på skolerne og får dem til at dele deres viden i faggruppen.

SSO og SRP

SSO- og SRP-sæsonen 2023 – 24 skydes snart i gang, og hvis der er ting, man er i tvivl om i den forbindelse, vil jeg opfordre til, at man orienterer sig i *Vejledning til engelsk i SRP*, som også kan afklare forskellige

spørgsmål i forbindelse med SSO: [https://emu.dk/sites/default/files/2020-01/Vejledning til engelsk i SRP.pdf](https://emu.dk/sites/default/files/2020-01/Vejledning%20til%20engelsk%20i%20SRP.pdf)

Ligeledes er der under Studieretningsprojektet på EMU en grundig FAQ, hvor man kan finde svar på langt de fleste af de hyppigste spørgsmål til SRP, og inden jul vil en lignende FAQ om SSO være at finde på EMU under Større Skriftlig Opgave.

Nedenfor vil jeg dog lige berøre nogle af de aspekter, der ofte kan være tvivl om i forbindelse med SRP og SSO i engelsk:

Tekstvalg i SRP og SSO

Læreplanen for studieretningsprojektet (afsnit 4.2.3) og læreplanen for den større skriftlige opgave (afsnit 5.1) understreger vigtigheden af engelsksproget materiale, når eleverne skriver i engelsk: Ved SRP og SSO, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af det anvendte materiale være på de(t) fremmede sprog. Dette betyder, at der i SRP eller SSO med engelsk skal indgå engelsksproget materiale som såkaldte primærttekster. Det engelsksprogede materiale skal have et omfang og en tyngde i opgaven, der muliggør en evaluering i forhold til de faglige mål. Primærttekster kan udgøres af både fiktive teksttyper, fx roman, novelle, film, drama eller lyrik, og ikke-fiktive teksttyper, fx biografier, selvbiografier, avisartikler, dokumentarfilm eller websider. Tekst er imidlertid også andre (kunstneriske) udtryk, fx symbols, sounds, gestures, photos, painting, video art, altså tekster uden verbalt sprog. Disse vil normalt være at regne for supplerende stof og kan ikke alene udgøre det engelsksprogede materiale/de engelsksprogede primærttekster i studieretningsprojekter og større skriftlige opgaver, hvor engelsk indgår.

Der citeres relevant fra de engelsksprogede kilder, og citaterne skrives på engelsk og oversættes ikke. Citaterne kommenteres og anvendes hensigtsmæssigt i besvarelsen. Når læreplanerne i SRP og SSO stiller krav om anvendelse af kernestof, der i engelsk er defineret som *autentiske, engelsksprogede tekster, der med få undtagelser tager udgangspunkt i eller kan sættes i forbindelse med fagets kulturområder*, betyder det, at der som hovedregel anvendes engelsksprogede tekster, der tematiserer engelsksprogede kulturområder. Der kan dog være tilfælde, hvor engelsksprogede tekster, der tematiserer andre kulturområder, kan anvendes. Det kan fx være i en opgave, som indeholder en komparativ analyse, hvor én af teksterne er forankret i et engelsksproget kulturområde, eller en opgave, hvor eleven skaber forbindelsen i en perspektivering. Andre tilfælde er fx computerspil og genrer som fx science fiction og fantasy, hvor eleven skaber sammenhængen i kraft af sin viden om genrer og litteratur.

I engelsk opererer vi med det udvidede tekstbegreb. Dvs. film eller narrative spil er også kernestof og muligt at arbejde med i et SRP og en SSO.

Metoder i SRP og SSO

Et af de faglige mål for SRP er, at eleverne skal kunne udvælge, anvende og kombinere forskellige faglige tilgange og metoder. Det betyder, at eleven skal anvende flere faglige tilgange eller metoder uanset, om et SRP er flerfagligt eller enkeltfagligt. Det kræver særlig opmærksomhed at sikre dette, når eleven arbejder enkeltfagligt eller vælger engelsk og et fag med nært beslægtede metoder, fx et andet sprogfag, dansk eller mediefag. Eleven kan godt anvende den samme faglige tilgang og metode i begge fag, så længe det ikke er den eneste. Dette betyder, at der i det samlede projekt skal indgå mindst to faglige tilgange og metoder i arbejdet med teksten eller teksterne.

Jeg vil i denne forbindelse minde om, at vi i engelsk på baggrund af det udvidede tekstbegreb arbejder med fiktionfilm på samme måde som skrevne fiktionstekster, men at valget af analyseredskaber også tager højde for filmgenren. Dvs. fiktionfilm analyseres i SRP og SSO med fokus på fx narrative point of view,

characters, setting eller the relationships between characters, men med inddragelse af karakteristiske filmtekniske virkemidler, cinematic technique, som fx indbefatter termer som framing, angles, camera movement, editing, sound og lighting.

Opgaveformuleringen i SRP og SSO

Der gælder følgende krav til opgaveformuleringen i hhv. SRP og SSO:

SRP

Opgaveformuleringen skal:

- gøre det muligt for eleven at opfylde de faglige mål for studieretningsprojektet
- give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst ét af projektets fag
- skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen og ikke indgår i elevens problemformulering
- være konkret og afgrænset
- indebære, at de(t) indgående fag anvendes på et passende niveau
- være udformet således, at eleven har mulighed for at besvare opgaveformuleringen fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for studieretningsprojektet. (Læreplan, studieretningsprojektet, 4.2.2)

SSO

[Opgaveformuleringen] skal rumme præcise faglige krav. I det tilfælde opgaven skrives i to fag, skal det flerfaglige aspekt af opgaven klart formuleres. Opgaveformuleringen skal være konkret og afgrænset, og den skal præcist angive, hvad der kræves af eleven. Den skal inddrage nye aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet under vejledningen, således at eleven ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse. Opgaveformuleringen skal tage hensyn til de overvejelser, eleven har gjort sig om opgaven i forbindelse med vejledningen. Elever, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer [...] Opgaveformuleringen skal indeholde krav til fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i de(t) pågældende fag. Opgaveformuleringen kan udarbejdes i forlængelse af faglig viden og metoder, som er indgået i den enkelte elevs undervisning i de(t) fag, som den større skriftlige opgave omfatter. Dog kan opgaveformuleringen ikke udelukkende bygge på den del af fagenes stof, der allerede er indgået i den enkelte elevs undervisning i det pågældende hf-forløb, idet der skal indgå faglig fordybelse i form af nyt materiale, nye faglige vinkler eller et nyt fagligt område. Opgaveformuleringen skal vedlægges opgavebesvarelsen. (Læreplan, større skriftlig opgave, 5.1 og 5.2)

Som ses ovenfor skal opgaveformuleringen i SRP og SSO med engelsk stille krav til metoder, viden og kundskaber, der kendetegner faget som et videns- og kundskabsfag, et færdighedsfag og et kulturfag, der beskæftiger sig med engelsksprogede tekster og kulturer, samfund, historie og globale forhold. Det betyder blandt andet, at der skal indgå engelsksproget tekstmateriale, som *relevante engelskfaglige metoder* kan anvendes på og som muliggør, at elevens baggrundsviden fra faget inddrages i en perspektivering og diskussion. Derfor skal opgaveformuleringen formuleres på en sådan måde, at eleven tvinges til at behandle tekstmaterialet i opgaven, og ofte kan det være hensigtsmæssigt, at man vedlægger et ukendt materiale, som eleven skal inddrage i besvarelsen for at fastholde det engelskfaglige fokus og bidrage til øget opfyldelse af de engelskfaglige mål.

Brug af AI i forbindelse med de større skriftlige opgaver

Det er ikke tilladt at benytte ChatGPT og lignende ved de skriftlige prøver. Forbuddet gælder under hele prøvetiden i forbindelse med research, korrekturlæsning, redigering mv. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at prøvetiden i forbindelse med de større skriftlige opgaver først starter ved udleveringen af opgaveformuleringen til eleverne. Det vil sige, at eleverne kan anvende AI til fx idégenerering og research i forbindelse med vejledning inden skriveperioden eller til at spore sig ind på et emne. Man kan som vejleder dog med fordel indgå i en sådan proces.

Brug af AI i forbindelse med de større skriftlige opgaver

Forskelligt materiale

Hjælpemiddeloversigten

Det er helt afgørende, at man holder sig ajour med reglerne for hjælpemidler til prøverne. I den forbindelse vil jeg minde om, at "Hjælpemiddeloversigten" på uvm.dk er opdateret. Hjælpemiddeloversigten beskriver, hvilke hjælpemidler der er tilladte ved de skriftlige prøver i de enkelte fag og hvilke, der ikke er, og den giver eksempler på begge slags. Du finder hjælpemiddeloversigten her: <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/gym/pdf23/okt/231009hjaelpemiddeloversigt-til-gymnasiale-skriftlige-proever.pdf>

Eksamensevalueringen

På UVM's hjemmeside under "Prøver og eksamen" – "Tilrettelæggelse og afholdelse af prøver" kan tilgås min eksamensevaluering, som nu er færdiggjort og indeholder de data, jeg ikke kunne inddrage i den foreløbige prøveevaluering, der var i forrige nummer af *Anglofiles* (<https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/proever-og-eksamen/tilrettelaeggelse-og-afholdelse-af-proever/evaluering-af-proever>). På UVM's hjemmeside ligger også alt censormaterialet, bl.a. censorvejledningerne, som kan være interessante, hvis man er skriftlig censor, men også hvis man bare søger yderligere information om de skriftlige prøver.

Skriftlig censor ved sommereksamen 2024

Her kommer en opfordring i forhold til den skriftlige prøve: Meld jer gerne som skriftlige censorer ved sommertermin 2024!!!

Arbejdet som skriftlig censor er inspirerende og lærerigt og er med til at sikre vores fælles forståelse af, hvad god skriftlighed er i vores fag. I sidste nummer af *Anglofiles* kunne I læse bud på, hvordan en 12-tals opgave ser ud, men som censor får man hele karakterpaletten præsenteret og et nuanceret blik på niveauer i besvarelserne, som man tager med sig hjem til den daglige undervisning. Sammen med medcensorer får man mulighed for at diskutere opgavesæt og besvarelser, og mange oplever censorarbejdet som en gedigen efteruddannelse.

For at blive censor skal din skole indberette dig i eksamenssystemet XPRS, hvorefter du kan blive beskikket. Du kan beskikkes til en arbejdsmængde, der svarer til ca. 50 timer eller til en, der svarer til ca. 100 timer.

I modsætning til ved vinterterminen skal der bruges **mange** censorer om sommeren, så hvis man er oprettet korrekt og i god tid, kan man godt regne med at blive beskikket.

Med denne opfordring og med mange gode hilsner vil jeg ønske jer et rigtigt godt efterår og begyndende vinter!

Anna Holm Grønlund

anna.holm.groenlund@stukvm.dk